

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Gymnázium Josefa Ressela, Chrudim, Olbrachtova 291
Název a číslo OP	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, CZ. 1.5, Název projektu: Inovace ve vzdělávání na Gymnáziu Chrudim, reg.č.:CZ.1.07/1.5.00/34.0249
Název šablony klíčové aktivity	III/2 Zvyšování kvality výuky prostřednictvím ICT
Tematická oblast (předmět)	Český jazyk a literatura
Název sady vzdělávacích materiálů	Realismus ve světové literatuře
Jméno tvůrce vzdělávací sady	Mgr. Michal Hanč
Číslo sady	III/2-2-3-14
Anotace	Materiál zachycuje život a tvorbu polských realistů H. Sienkiewicze a B. Prusa
Ověřeno ve výuce: ročník, třída, dne, předmět	2. ročník, třída 2.A, dne 13.2.2013, Český jazyk a literatura

REALISMUS VE SVĚTOVÉ LITERATUŘE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4) Polská literatura

Henryk
Sienkiewicz
(1846 – 1916)

Henryk Sienkiewicz

- prozaik, autor historických próz
- šlechtický původ (otec zámožný statkář)
- studia historie na univerzitě ve Varšavě
- hojné zahraniční cesty (Francie, Anglie, USA, Itálie, Řecko...)
- zpočátku tvorba pod vlivem pozitivismu, ale časem odklon → historická tvorba oslavující polskou minulost

Henryk Sienkiewicz

- NC za literaturu (1905)
- zemřel ve Švýcarsku

Henryk Sienkiewicz

román Ohněm a mečem (1884)

→ zachycuje dějiny Polska poloviny 17. st.;
fiktivní děj zakomponován do dobové reality

→ zobrazeno kozácké povstání Bohdana
Chmelnického, obležení Poláků v pevnosti
Zbaraž, v epilogu bitva u Beresteczka

→ hl.p. neohrožený rytíř Skrzetuski (skuteč.
histor. postava), zpočátku Chm. přítel,
později nepřítel

Henryk Sienkiewicz

román Ohněm a mečem (1884)

→ součást volné románové trilogie
(Potopa, 1886, Pan Wołodyjowski, 1888),
postavy vystupují i v dalších dílech trilogie

→ schematičnost → zamilovaným párům
kladeny do cesty různé překážky; obléhání
tvrze či kláštera, hrdinství Poláků při obraně
proti přesile

→ dodnes nejčtenější a nejprekládanější
polské knihy (více než 20 jazyků)

Henryk Sienkiewicz

román Quo vadis? (1896)

→ milostný příběh římského patricie Marka Vinitia a slovanské dívky, křesťanky Lygie na pozadí antického Říma kolem r. 64 n. l. (císař Nero)

→ po peripetiích (Markův nezdařený pokus o únos Lygie; Lygie a její sluha Ursus odsouzení do arény...) happy end → Lygie a Markus se stávají horlivými křesťany

Henryk Sienkiewicz

román Quo vadis? (1896)

→ zachycení krutovlády Neronovy; zapálení Říma, pronásledování křesťanů

→ název díla podle otázky, kterou položil apoštol Petr, prchající z Říma, Kristu, jehož potkal cestou: „Quo vadis, Domine?“ (Kam kráčíš, Pane?)

→ autorovy sympatie s křesťanstvím → tehdejší politická situace katolického Polska x ruské pravoslaví, německý protestantismus

Henryk Sienkiewicz

román Křižáci (1897 – 1900)

→ odehrává se na přelomu 14. a 15. stol.

→ hl. p. 18letý Zbyšek z Bohdane, který je za napadení velvyslance řádu Německých rytířů odsouzen k trestu smrti

→ podle starého zvyku (šátek na hlavě) zachráněn 12letou Danuší Jurandovnou, dcerou Juranda ze Zbychova, slavného bojovníka proti německým křižákům

Henryk Sienkiewicz

román Křižáci (1897 – 1900)

→ Danuška je unesena křižáky → po napínavém pátrání umírá Zbyškoví v náručí
→ vrcholem románu je zobrazení bitvy u Grunwaldu (15.7.1410), kde Zbyšek bojuje po boku polského krále proti křižákům → vítězství Poláků

Bolesław
Prus
(1847 – 1912)

Boleslaw Prus

- vl. jm. Aleksander Glowacki
- prozaik a publicista
- původem ze zchudlé šlechtické rodiny
- řada zaměstnání: domácí učitel, dělník, úředník, fotograf...
- spolupracoval s řadou časopisů, psal reportáže, humoresky, fejetony
- představitel pozitivismu

Boleslaw Prus

román Loutka (1890)

→ odehrává se ve 2. pol. 19. stol.

→ zachyceny základní ekonomické a společenské proměny své doby; ukázána neschopnost polské aristokracie přizpůsobit se novým podmínkám; nástup měšťanstva

→ hl. p. kupec Stanislaw Vokulský, který se vlastní pílí a schopnostmi vypracoval z obyčejného číšníka až na jednoho z největších varšavských obchodníků

Boleslaw Prus

román **Farao** (1897)

→ historická próza odehrávající se ve starověkém Egyptě v 11. st. př. n.l.

→ hl. p. faraon Ramses XIII., který při uskutečňování užitečných společenských reforem podlehl v boji s církevní hierarchií

Internetové zdroje:

Obr.1

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Henryk_Sienkiewicz.jpg

/11-02-2013-20.10/

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Prus_002.jpg

/11-02-2013-21.15/

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Literatura:

- BALAJKA, Bohuš. *Přehledné dějiny literatury I (do devadesátých let 19. století)*. 5. vyd. Praha: Fortuna, 2001. ISBN 80-7168-717-0
- DOLEJŠÍ, Pavel. *Školní slovník světových spisovatelů*. 1. vyd. Humpolec: Pavel Dolejší, nakladatelství a vydavatelství, 2007. ISBN 978-80-86480-85-5
- MACURA, Vladimír a kol.: *Slovník světových literárních děl*. Praha: Odeon, 1988.
- PAVERA, Libor a František VŠETIČKA. *Lexikon literárních pojmů*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc s.r.o., 2002. ISBN 80-7182-124-1
- SOCHROVÁ, Marie. *Čítanka II. k literatuře v kostce*. 2. vyd. Fragment: Havlíčkův Brod, 2005. ISBN 80-7200-974-5
- ULRICHOVÁ, Libuše. *Obsahy z děl světové literatury, I. díl*. 4. vyd. Humpolec: Pavel Dolejší, nakladatelství a vydavatelství, 2005. ISBN 80-86480-61-5

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ